

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Кафедра туристичного та готельного бізнесу

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з навчальної дисципліни
«ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ»

для студентів спеціальності 242 «Туризм» ступеня магістра

Полтава – 2016

Автор: **Литовченко І. В.**, к. геогр. н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу, Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавського університету економіки і торгівлі», доцент.

Рецензенти: **Дудник І. М.** – доктор географічних наук, професор кафедри країнознавства і туризму інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету, професор;

Федій О. А. – доцент кафедри географії та краєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Навчальна програма обговорена і
схвалена на засіданні кафедри
туристичного та готельного бізнесу

УЗГОДЖЕНО

Голова науково-методичної групи
з напрямку підготовки і спеціальності «Туризм»

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної Ради ПУЕТ

Вступ

Дисципліна «Туристично-краєзнавча діяльність» посідає одне з ключових місць у структурі підготовки фахівців з туризму. Курс тісно пов'язаний з базовими дисциплінами професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки студентів у вищих навчальних закладах України та з дисциплінами циклу професійної та практичної підготовки.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів фахового розуміння геопросторових особливостей створення і просування на національний ринок місцевого туристичного продукту, а також сутнісних рис туристичної спеціалізації теренів України на ринку туристичних послуг. На підставі опанування ключових тем навчальної дисципліни у студентів спеціальності «Туризм», мають сформуватися базові рівні знань щодо характерних рис територіальної організації та спеціалізації туристичної сфери регіонів України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи організації туристсько-краєзнавчої діяльності.

Пропонована структура курсу передбачає систематизований виклад історичних, природничо- й суспільно-географічних, культурологічних та господарсько-організаційних засад вивчення туристично-краєзнавчої діяльності, розгляд її теоретико-методологічного арсеналу та базового рівня знань конструктивно-прикладного спрямування.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Туристично-краєзнавча діяльність» є

- визначити місце краєзнавства як науки і охарактеризувати сучасне краєзнавство в Україні
- визначити місце туристичного краєзнавства у системі національного краєзнавства, методи дослідження, джерела краєзнавства, сутність туристсько-краєзнавчої діяльності
- визначити основи організації і планування наукових досліджень;
- ознайомитися з базовими положеннями обробки, оформлення та публікації результатів наукового дослідження ;
- ознайомитися з базовими положеннями організації та проведення туристично-краєзнавчих подорожей і окремих

напрямів туристично-краєзнавчих досліджень (краєзнавчо-географічних; краєзнавчо-біологічних та історико-краєзнавчих).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основні положення організації краєзнавчо-туристичних подорожей; особливі умови організації і проведення піших, лижних, водних, гірських туристсько-краєзнавчих подорожей; вміння чітко використовувати картографічний матеріал, формувати склад експедиції, планувати маршрут, залежно від поставлених завдань, складати технічне завдання, кошторис подорожі (експедиції), організувати експедиційний побут та безпеку підчас подорожі

Зміст дисципліни

Модуль I.

Теоретико-методичні та методологічні основи туристичного краєзнавства

Тема 1. Історія становлення й розвитку туристичного краєзнавства в Україні

Родовід українського краєзнавства, його давні традиції. Фундатори національного краєзнавства. Особливості розвитку краєзнавства на Полтавщині. Історія розбудови у туристичної інфраструктури (друга половина XIX ст. - 1939 р.). Історія розбудови карпатської туристичної інфраструктури (друга половина XIX ст. - 1939 р.). Розвиток краєзнавства в Українській РСР у 1920-1940-х та повоєнних роках XX ст. Утворення та діяльність Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Тема 2. Туристично-краєзнавча діяльність: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни

Сутність та теоретико-методологічні засади національного краєзнавства, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Об'єкт і предмет туристичного краєзнавства. Функції та методи дослідження національного краєзнавства. Джерела національного краєзнавства. Форми краєзнавства і види організації краєзнавчого руху. Наукове і практичне значення краєзнавства. Основні етапи краєзнавчого дослідження. Джерела краєзнавчої інформації. Краєзнавство і туризм у системі наукової і навчально-виховної роботи освітніх закладів. Експедиції як одна з основних форм туристсько-краєзнавчої роботи. Результати туристсько-краєзнавчих експедицій як основа формування музейних експозицій.

Тема 3. Туристична картографія як основний методологічний засіб туристично-краєзнавчої діяльності
Зародження і розвиток спеціальної туристичної картографії. Сучасний стан туристичної картографії в Україні. Туристична карта: мета створення, вимоги, що ставляться до туристичної карти. Класифікація туристичних карт. Зміст легенди туристичної карти. Спеціальні умовні позначення та їх використання на туристичній карті. Знакування туристичних маршрутів на місцевості.

Тема 4. Природні туристично-краєзнавчі ресурси України

Наукова сутність та суспільне значення рекреації у природному середовищі. Потенціал природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України. Історія заповідної справи в Україні та поняття про державний природно-заповідний фонд. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду України. Особливості природно-заповідного фонду Карпатського регіону.

Модуль 2.

Організація та проведення туристично-краєзнавчої діяльності в Україні

Тема 5. Фортеці, замки і монастирі як туристично-краєзнавчі об'єкти

Стан краєзнавчої вивченості замків і фортець України. Класифікація оборонних споруд. Законодавство України про охорону культурної спадщини. Характеристика видатних пам'яток фортифікаційного зодчества України. Використання замків і фортець у туризмі.

Тема 6. Курортні ресурси України

Курортні ресурси України, як об'єкти туристично-краєзнавчої діяльності. Класифікація курортів України. Природні умови формування курортних ресурсів України. Курортні ресурси України, як об'єкти туристично-краєзнавчої діяльності

Тема 7. Організація використання печер для цілей туризму

Печери як об'єкт краєзнавства. Історія вивчення печер України. Печери України як пам'ятки природи. Використання карстових печер для спелеотуризму, спелеотерапії та інших цілей.

Тема 8. Музеї як об'єкти туристично-краєзнавчої діяльності

Музеї - державні та громадські установи, що займаються краєзнавчо-освітньою діяльністю. Роль музеїв у розвитку суспільства. Класифікація музеїв України. Визначні музеї України. Полтава - місто-музей і місто музеїв, духовна столиця України.

Тема 9. Організація та проведення туристично-краєзнавчих подорожей

Підготовка до туристсько-краєзнавчої подорожі: організація роботи керівника та учасників подорожі; планування маршруту експедиції; складання кошторису експедиції; групове та особисте спорядження. Організація експедиційного побуту: місця відпочинку, харчування, медичне забезпечення. Оформлення звітних документів про туристсько-краєзнавчу подорож. Підведення підсумків туристсько-краєзнавчої подорожі. Особливості піших, лижних, водних, гірських туристсько-краєзнавчих подорожей. Туристсько-краєзнавчі дослідження під час подорожі: краєзнавчо-географічні; краєзнавчо-біологічні та історико-краєзнавчі.

Список інформаційних джерел:

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. / О.О. Бейдик – К.: 2001.
2. В'їзний туризм: навч. посібник / [П.Ф. Коваль, Н. О. Алешугіна, Г. П. Андреева та ін.]. – Ніжин: Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. – 304 с.
3. Голубко В. Історичне краєзнавство. Навчальний посібник. / В. Голубко, С. Качараба, А. Середяк. – Ч.І. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 130 с.
4. Дем'янюк Г. С. Українське краєзнавство: сторінки історії. / Г.С. Дем'янюк. – К.: Просвіта 2006. – 293 с.
5. Заповідники і національні природні парки України. -К, 1999.
6. Коротун І. М. Природні ресурси України: Навч. посібник. / І. М. Коротун – Рівне, 2000.
7. Костриця М.Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, статистика, практика. М. Ю. Костриця – Житомир: Косенко, 2006. — 444 с.
8. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи: наук. Збірник. – К. : Академія, 2003. – 232 с.
9. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм: навч. посібник / М.П.Крачило. – К.: Вища школа, 1994. – 191 с.: іл.
10. Куйбіда В. Організація туристсько-краєзнавчої роботи / В. Куйбіда, Н. Пангелова // Рідна школа. – 2008. - №10. – С. 55-57.
11. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посібник / Б. П. Пангелов. – К.: Академвидав, 2010. – 248 с.
12. Панкова Є.В. Туристичне Краєзнавство: Навчальний посібник / Є. В. Панкова – К.: Видавництво: Альтерпрес, 2003. – 352 с.
13. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство Навчальний посібник. За редакцією проф. Заставного Ф.Д. – К.: Знання, 2006. - 575 с.
14. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: У 3 ч. : Підручник / В. П. Руденко – К.; Чернівці : Academia : Зелена Буковина, 1999 . – 567 с.

15. Тронько П.Т. Краєзнавство у відродженні духовності і культури. Досвід. Проблеми. Перспективи./ П. Т. Тронько – К, 1994.
16. Штангей Ю. В. Орієнтовні навчальні програми туристсько-краєзнавчих об'єднань учнівської молоді / Ю. В. Штангей. – К.: ІЗМН, 1996. – 368 с.